

УЧАСТЬ КОНГРЕСУ США У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ АДМІНІСТРАЦІЇ ДЖ. БУША-МОЛОДШОГО

У статті здійснено аналіз зовнішньополітичної стратегії США за адміністрації Дж. Буша-молодшого та участь Конгресу у її формуванні та прийнятті зовнішньополітичних рішень. Особливістю взаємодії Президента та Конгресу в США є певна залежність дій у сфері зовнішньої політики голови держави від законодавчого органу і навпаки. Зокрема, у використанні військової сили за кордоном, а також фінансуванні насамперед у сфері оборони. Для адміністрації Дж. Буша-молодшого було притаманне досягнення цілі у боротьбі з міжнародним тероризмом шляхом військових операцій за межами США, що втілювалося у комплексній взаємодії із діяльністю Конгресу. Автор дійшов висновку про певну взаємозалежність у тандемі Президент-Конгрес за каденції Дж. Буша-молодшого, яка мала хвилеподібну форму – від підтримки Конгресом дій Президента у першому терміні при владі (дозвіл на проведення військової операції в Іраку) до певного його стримування під час другого терміну перебування при владі.

Ключові слова: США; Дж. Буш-молодший; Конгрес США; зовнішня політика; Стратегія національної безпеки США.

Актуальність дослідження зумовлена зростаючим впливом Сполучених Штатів Америки у міжнародно-політичних відносинах та увагою до пріоритетних напрямків зовнішньої політики, які ставить перед собою Вашингтон. Зазначений інтерес до зовнішньополітичної стратегії США підтверджується обранням на посаду Президента після двох термінів при владі демократичної адміністрації Б. Обами – республіканця Д. Трампа. Як засвідчив перший рік перебування при владі нового Президента, його відносини із Конгресом не завжди були «теплими». Тому, аналіз взаємодії Президента США та Конгресу за каденції республіканця Дж. Буша-молодшого, механізму прийняття зовнішньополітичних рішень, зокрема, у сфері зовнішньої політики є на часі.

Специфіка зовнішньополітичної діяльності США стає об'єктом дослідження низки як вітчизняних, так і закордонних науковців. Зокрема, особливості зовнішньополітичних стратегій США у XXI ст., механізм прийняття зовнішньополітичних рішень та взаємодія між Президентом та Конгресом стає об'єктом дослідження українських (М. М. Бессонової [1], І. Д. Дудко [4], М. М. Рижкова [7], О. В. Шевчука [9]), російських (А. М. Варакса [2], Д. В. Кузнєцова [3], Т. О. Шаклеїної [9]) науковців.

Зокрема, дослідженню зовнішньополітичної стратегії США за республіканської адміністрації Дж. Буша-молодшого присвячена праця американського державного діяча, дипломата, експерта у сфері міжнародних відносин Г. Кіссінджера [5], а вплив лобі у діяльності Конгресу досліджується американським політологом, професором Чиказького університету Д. Дж. Міршаймером [20]. Особливості впливу Конгресу на форму-

вання зовнішньополітичної стратегії США стають об'єктом досліджень американських науковців із Інституту Брукінса – Дж. А. Дженкінса та Е. М. Паташніка [14], а також колишнього сенатора Дж. Уобса [27]. Особливостям розподілу владних повноважень між Конгресом та Президентом присвячені праці фінських науковців А. Кронлунда та Т. Макінена [19].

Вагоме значення при написанні статті відіграли «Стратегія національної безпеки США» [23; 24] прийнята за адміністрації Дж. Буша-молодшого, «Національна стратегія боротьби з тероризмом» [22], а також виступи Дж. Буша-молодшого [16; 25] та рішення Конгресу [10; 11; 12; 17; 21].

Мета роботи полягає у дослідженні участі Конгресу США у формуванні зовнішньополітичного курсу держави за адміністрації Дж. Буша-молодшого.

У формуванні зовнішньополітичної стратегії США провідну роль відіграє Президент, адміністрація якого розробляє Стратегію національної безпеки США, подаючи її на розгляд та затвердження Конгресу, і власне Держдепартамент, який реалізує основні завдання, що стоять перед Вашингтоном у сфері зовнішньої політики.

Варто наголосити на трьох основних сферах у яких Конгрес може приймати закони щодо зовнішньої політики – це декларації про війну, регулювання міжнародної торгівлі та асигнування. Конгрес може також санкціонувати використання військової сили Президентом за кордоном. Конгрес може використовувати свої повноваження щодо зовнішньої торгівлі та асигнувань для впливу на політику, зокрема, регулюючи зовнішню торгівлю апелюючи до більш тісної співпраці із союзниками та зменшення контактів з

державами, до яких застосовується санкційний режим. Контроль Конгресу над асигнуваннями може сильно впливати на закордонні програми, контролюючи, як Сполучені Штати витрачають свої гроші за рахунок дискреційних витрат. Завдяки дискреційним витратам Конгрес визначає, скільки витратити на програми, які пропонує Президент у форматі повного фінансування або часткового. Контроль за фінансуванням у військовій сфері може обмежити майбутні військові дії та зобов'язання за кордоном, оскільки військові вимагають фінансування від Конгресу для здійснення операцій за межами США. Можливе виникнення ситуації за якої політично нерозумно відмовитися від військового фінансування під час проведення операцій за кордоном, але Конгрес може признати менший обсяг таких витрат [18].

Незважаючи на численні повноваження Конгресу впливати на зовнішню політику через законодавство, договори та угоди, існує кілька недоліків традиційного законодавчого процесу. Перший негативний аспект полягає в тому, що деякі питання зовнішньої політики виходять за рамки Конгресу. Конгрес не має повноважень вести переговори за кордоном від імені Сполучених Штатів. Конгрес може намагатися ввести законодавство, яке обмежує вплив Президента у веденні переговорного процесу, але це є не досить ефективним через ще одну перешкоду. Навіть, якщо Конгрес зможе отримати достатню підтримку для прийняття законопроекту через обидві палати, він повинен подолати президентське вето. Щоб перекрити право вето, Конгресу потрібні дві третини голосів як у Палаті, так і в Сенаті, що важко досягти, оскільки Конгрес стає більш розділеним під поляризацією партійних лідерів [19, р. 8–10].

Зовнішня політика вимагає гнучкого підходу, який може бути здійснений тільки Президентом, і пряме законодавство буде неефективним або призведе до неминучих негативних наслідків. Законодавчі проекти також піддаються ризику через можливе прийняття неефективного закону, що матиме гірші наслідки, аніж бездіяльність конгресменів. Засоби захисту від цих недоліків часто передбачають надання Президенту можливості відмовитися від положень закону, якщо він вважає за потрібне, але це не передбачає поступки Конгресу своїм інструментами над зовнішньою політикою Президента.

Втілення механізму прийняття зовнішньополітичних рішень у форматі взаємодії Президент – Конгрес знаходить своє відображення і у зовнішній політиці США за адміністрації Дж. Буша-молодшого. Дії американського президента у зовнішньополітичній сфері мали концептуальне підґрунтя, що втілювалося у так званій «доктрині Буша», яка представляє собою цілісну стратегію щодо забезпечення національних інтересів США у сфері безпеки та запобігання новим викликам і загрозам. У доктрині адміністрації Дж. Буша-молодшого було визначено пріоритетний регіон, який насамперед підлягає демократизації, тобто, Близький Схід, трансформацію якого Дж. Буш-молодший назвав «викликом для епохи» [25; 26].

Ідеї доктрини втілювалися у «Стратегії національної безпеки» 2002 та 2006 рр., а також «Національній стратегії боротьби з тероризмом».

Дослідники головних стратегій США доби президентства Дж. Буша-молодшого наголошують, що у «Стратегії національної безпеки США» 2002 р. йдеться про право США у превентивному порядку застосовувати силу, включаючи військову, проти терористичних угруповань і держав, які підтримують їх діяльність. Нову «Стратегію національної безпеки Сполучених Штатів Америки», що більше відома як «Стратегія безпеки у стані війни», було прийнято 2006 р. [6, с. 235; 23]. Маючи ідентичну попередньому документу структуру, «Стратегія національної безпеки» 2006 р. (СНБ–2006) фокусується вже на глобальній війні з тероризмом і передбачає такі аспекти, як вирішення регіональних конфліктів, посилення союзницьких утворень та протистояння викликам глобалізації. СНБ–2006 містить звіт про результати, яких було досягнуто відповідно до цілей попередньої стратегії (2002 р.), й визначає основні пріоритети на майбутнє [24].

Варто наголосити на «Зверненні до нації» 10 січня 2007 р., в якому Дж. Буш-молодший виклав основні положення нової стратегії США в Іраку, яка згодом отримала назву «Новий шлях вперед». Головна ідея нової стратегії полягала в тому, що США тимчасово йдуть на доволі значне збільшення своїх військ в Іраку, в першу чергу, у Багдаді (так званий «ривок» до Іраку), з тим, щоб надати можливість іракському уряду «отримати простір» для просування вперед у вирішенні назрілих питань національного примирення та стабілізації ситуації в країні [25].

Чільне місце серед вище зазначених основоположних документів та стратегій зовнішньої політики Дж. Буша-молодшого посідає ідея боротьби з тероризмом саме військовими методами та застосування військових сил США за кордоном, що передбачає належне фінансування. Власне, ці цілі не можуть бути реалізовані у царині зовнішньої політики США без «втручання» та дозволу Конгресу.

Терористичні напади здійснені на Всесвітній торговий центр в Нью-Йорку 11 вересня 2001 року, стали каталізатором до зростання патріотизму та популярної підтримки президента Дж. Буша-молодшого та його політики національної безпеки, щоб позбавити світ тероризму. Свідченням поваги Конгресу до популярного президента стало прийняття у Конгресі: у Палаті (420 проти 1) та Сенаті (98–0) голосами дозволу на застосування військової сили за кордоном, що надало Дж. Бушу-молодшому відповідні повноваження. Насамперед, використовувати всі необхідні та відповідні сили проти тих країн, організацій чи осіб, які він визначає такими, що планували, вчиняли або сприяли терористичним атакам, що сталися 11 вересня 2001 року, або приховували такі організації чи особи, щоб запобігти будь-яким майбутнім діям міжнародного тероризму проти Сполучених Штатів та іншими країнами, організаціями чи особами [12].

У попередніх дозволах на війну конгрес ніколи не надав Президенту широкі повноваження застосовувати силу проти організацій чи окремих осіб для запобігання майбутніх нападів. Формулювання цього законодавства надало Дж. У. Бушу зелене світло для започаткування глобальної «війни проти терору», починаючи з операції «Відплата» в Афганістані 7 жовтня 2001 року.

Одночасно Конгрес одногослосно прийняв законопроект про надзвичайні надходження додаткових

асигнувань, надавши загальну суму 40 мільярдів доларів США для відновлення, надання допомоги та підкріплення оборони після терактів [10]. Буш негайно отримав 10 мільярдів доларів, щоб витратити на свій розсуд, з яких 5,9 мільярдів доларів витрачалися на оборонні програми. Буш також отримав додаткові 10 млрд. доларів після подання своїх пропозицій до Конгресу про витрачання грошей.

Через кілька місяців Конгрес дав Президентові можливість відмовитися від санкцій проти Пакистану та надавати іноземну допомогу Пакистану з метою створення альянсу для проведення військових операцій в Афганістані [11]. В обмін на підтримку Конгресу Дж. Буш-молодший повинен був засвідчити, що економічна допомога Пакистану сприятиме демократичному правлінню в країні. До кінця 2001 р. Сполучені Штати перебували на війні з талібами в Афганістані, а Президент отримав підтримку патріотичних американських громадян та послідовного Конгресу.

Отримавши політичну перемогу під час операції в Афганістані, Президент Дж. Буш-молодший поставив за мету подолати недемократичний режим в Іраку. Багато хто в його адміністрації вірили, що Ірак володіє зброєю масового знищення, і Президент вважав, що він вже мав законне обґрунтування для ведення війни проти Іраку через невиконання санкцій Організації Об'єднаних Націй.

Комітет з міжнародних зв'язків представив законопроект, який надав Дж. Бушу-молодшому широкі повноваження, відповідно до яких він хотів провести військові операції в Іраку, але повинен був надати доповідь Конгресу протягом шістдесяти днів після початку бойових дій, замість дев'яноста днів. Незважаючи на кілька проблем, що виникли під час дебатів щодо підсумків майбутньої війни в Іраку, багато демократів проголосували за законопроект, щоб уникнути ситуації за якої вони виявляться непатріотичними по відношенню до своїх виборців, оскільки вони виступали проти «народного» президента. Буш подякував двопартійним голосам 296–133 членів у Палаті та 77–23 в сенаті, коли Америка виступає одним голосом [13].

20 березня 2003 р. Дж. У. Буш нарешті розпочав вторгнення та окупацію Іраку, маючи правову основу, що була затверджена Конгресом. Проте, коли з'явилися вражаючі свідчення зловживань та катувань в тюрмі Абу-Грейб в Іраку, Палата та Сенат прийняли не обов'язкову резолюцію, в якій засуджували зловживання та вимагали проведення розслідування в Конгресі. Зовнішньополітичні комітети відійшли від цього питання і залишили розслідування Пентагону та військовим чиновникам.

Незважаючи на кількість прихильників Конгресу Президента Дж. Буша-молодшого після 11 вересня, Конгрес ухвалив одне затверджене законодавство із застосуванням санкцій проти Сирії [15]. Дж. У. Буш виступив проти введення санкцій у Сирію, але члени Конгресу були засмучені толерантністю Сирії до тероризму, надаючи можливість терористам перегинати кордони, щоб розпочати теракти в Іраку проти американських окупаційних сил. Інші члени Конгресу протестували проти окупації Сирією свого сусіда – Лівану. Багато із представників ізраїльських груп інтересів, включаючи Комітет з питань громадських

зв'язків між Америкою та Ізраїлем, активно лобювали санкції Конгресу, і Дж. У. Буш врешті-решт був змушений підтримати санкції через нездатність Сирії припинити тероризм та сприяти мирному процесу на Близькому Сході [20, р. 37–38].

Дж. Буш-молодший також підтримав законодавство, оскільки підтримка Конгресу була достатньою для того, щоб перемогти вето Президента на підставі остаточного підсумкового голосування, щоб схвалити поправку Сенату до Сирійського закону про відновлення відповідальності та ліванського суверенітету 2003 року. Законодавство заборонило експортувати «сировину для подвійного використання» до Сирії, що є комерційними предметами, які також мають військове застосування. Конгрес також вимагав, щоб Президент запровадив дві наступні санкції: призупинити весь експорт в Сирію, крім продуктів харчування та медицини, заборонивши американським компаніям вкладати інвестиції в Сирію, обмежуючи перебування сирійських дипломатів у радіусі 25 миль навколо Нью-Йорка та Вашингтона, округ Колумбія, зменшити дипломатичні контакти та заморозити сирійські активи в США. Державний департамент мав також тримати Сирію в списку державних спонсорів тероризму. Проте Президент все-таки не відхилив можливість відмовитися від санкцій [13].

Незважаючи на складнощі взаємовідносин Конгресу та Президента, члени Конгресу дали Дж. Бушу-молодшому широкі повноваження для запуску військових кампаній як в Афганістані, так і в Іраку, тому що Президент користувався популярною підтримкою патріотичних американців. Конгрес не міг протиставити себе зовнішній політиці Дж. У. Буша, оскільки у разі повної опозиції конгресмени будуть виглядати зрадниками своїх виборців. Проте, оскільки політика Президента Дж. Буша-молодшого почала втрачати підтримку серед пересічних американців протягом другого терміну, Конгрес отримав можливість відновити себе і повернутись до гри у сфері зовнішньої політики.

До початку другого терміну президентства Дж. У. Буша, схвалення його дій щодо окупації Іраку у Конгресі втрачали рівень підтримки. Зокрема, протидія Конгресу та Президента відбулася з приводу асигнування на оборону. У 2005 році законопроект про оборону становив 4,4 мільярда доларів, що менше, ніж запропонував Президент. Конгрес використовував закон про дозвіл на оборону як засіб здійснення нагляду за політикою Дж. Буша-молодшого у веденні війни в Іраку та поводження з затриманими. Конгрес вимагав від Президента щоквартально представляти доповіді про хід реконструкції Іраку та про тестові показники, які ведуть до виведення американських військ. Конгрес хотів контролювати витрати на зброю і обмежити витрати і управління ними зі сторони Пентагону. Як наслідок, Конгрес обмежив витрати на есмінці, підводні човни та прибережні бойові кораблі, а також змусив військових цілком виправдати важливість майбутніх бойових систем, перш ніж витратити гроші на програму, і вимагав від Пентагону реформувати свої системи фінансового управління.

Згідно з законопроектом про дозвіл, Конгрес дав затриманим у затоці Гуантанамо (Куба) обмежене право оскаржувати їх утримання, а сенатор Джон

Маккейн доповнив поправку, яка забороняє ображати підозрюваних у тероризмі [13]. Дж. У. Буш рішуче виступив проти поправки Маккейна і погрожував застосувати вето щодо асигнування та законопроекту про авторизацію, якщо Конгрес не скасує цю поправку. Однак Президент мав поступитися, оскільки в обох палатах конгресу було достатньо підтримки, щоб перекрити право вето.

У 2006 році продовжилося протистояння Дж. Буша-молодшого та Конгресу щодо запитів Президента про оборонні асигнування та дозволи. За програмою оборонних асигнувань 2006 року міністерство оборони отримало 377,6 мільярда доларів, однак Конгрес кваліфікував найбільшу частину коштів у вигляді дискреційних витрат, що мають використовуватися під контролем Конгресу. Тільки 256 мільйонів доларів від загальної суми не були дискреційними, а остаточною сумою становила 4,1 мільярда доларів, що менше, ніж вимагав Буш. Президент погрожував вето будь-який законопроект, який був на 4 мільярда доларів менше, ніж той, який він просив, але Сенат ігнорував його. Як наслідок, рейтинг демократа сенатського комітету з міжнародних відносин Джо Байдена зріс у позиції щодо заборони будь-яких постійних баз в Іраку [27, р. 9–10].

У червні 2006 року президент Буш хотів провести переговори щодо ядерної угоди з Індією про створення альянсу з Індією та обміну ядерними матеріалами. Проте, Індія не підписала Договір про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ), а тому передача ядерних матеріалів зі Сполучених Штатів в країну, яка не відповідає договору було заборонено відповідно до Закону про атомну енергію. Щоб досягти згоди, Буш повинен був відмовитися від положень Закону про атомну енергію щодо Індії, але для цього він потребував схвалення Конгресу, який вимагав значного рівня участі в переговорах. Конгрес також залишив за собою право скасувати угоду, якщо Індія застосує ядерну зброю або порушить будь-яку іншу угоду, що закликає до ядерного нерозповсюдження [17].

Початок другого терміну президентства Дж. Буша-молодшого передбачав відродження агресивності Конгресу у зовнішній політиці. Після того, як Конгрес побачив провали політики Президента в галузі зовнішньої політики, Конгрес використовував інструменти в своєму арсеналі, в основному дискреційні витрати, щоб зменшити марнотратні витрати на оборону і недостатньо неефективну війну в Іраку. Конгрес також перевіряв президентську політику стосовно затриманих у затоці Гуантанамо і «стримав» дії Президента під час ядерних переговорів з Індією. Зниження популярності у підтримці політики Дж. У. Буша дало Конгресу «зелене світло», яке йому потрібно було, щоб затвердити і виправити невдалу політику Президента.

Вибори 2006 року виявилися історичними, оскільки Демократична партія одержала великі переваги від перемоги на виборах і отримала під своїм контролем обидві палати Конгресу. Частина успіхів демократів пояснюється невдачею президента Дж. У. Буша у політиці щодо війни в Іраку, яка створила інтенсивні антипрезидентські настрої, які домінували в електоральній атмосфері.

Незважаючи на нездатність Конгресу демократів домогтися виведення військ з Іраку, йому вдалося зарахувати на свій рахунок деякі успіхи проти Дж. Буша-молодшого в інших сферах зовнішньої політики. Конгрес продовжував свою практику відмовляти Президенту у наданні фінансування, яке він зажадав, на асигнування на оборону. В асигнованих законопроектах за 2008 фінансовий рік було вилучено надзвичайні кошти на війни в Іраку та Афганістані. Загальний обсяг затверджених Конгресом коштів становив 459,6 мільярдів доларів, з яких 459,3 мільярдів доларів було дискреційним, і загальна сума становила на 3,4 мільярда доларів менше, ніж запитував Буш. Згідно з законопроектом про дозвіл, Пентагон не міг використовувати кошти на інфраструктурні проекти в Іраку, створювати постійні бази, контролювати нафтові ресурси [21].

Незважаючи на те, що демократи не отримали такого ж успіху у здійсненні тиску проти Президента на відміну від своїх республіканських попередників, вони мали змогу ухвалити деякі важливі законодавчі акти у зовнішній політиці. Демократи також збільшили «покарання» за порушення існуючого закону про міжнародні надзвичайні економічні сили для того, щоб надати більший тиск на Іран стосовно припинення розробки ядерної програми. Відповідно до Закону про міжнародні надзвичайні економічні повноваження Конгрес збільшив штрафи на американські компанії для ведення бізнесу з санкціонованими державами від \$ 50000 до \$ 250000 [13].

Після двох років переговорів Конгрес переглянув ядерну угоду з Індією для остаточного дозволу. Сполучені Штати погодилися продавати ядерний матеріал до Індії, тоді як Індія погодилася з умовами міжнародних регуляторів, таких як МАГАТЕ та законодавство Сполучених Штатів. Конгрес погодився на пакт з Індією, але включив можливість здійснення нагляду за будь-якою майбутньою ядерною угодою з Індією щодо переробки ядерного палива.

Отже, Конгрес має важелі на формування зовнішньополітичного курсу США, а також вплив на дії Президента, що знайшло своє підтвердження у зовнішній політиці Америки за адміністрації Дж. Буша-молодшого. За президентства Дж. Буша-молодшого дії Конгресу у сфері зовнішньої політики можна охарактеризувати як хвилеподібні, що залежали від популярності Президента. Зокрема, коли політика Президента втрачає підтримку народу і починає зазнавати невдач, як це було під час окупації Іраку, Конгрес може наполягати на більш твердих підходах до формування зовнішньополітичного курсу та кинути виклик Президенту. З метою підтримання свого авторитету у сфері зовнішньої політики Конгрес повинен мати сильну більшість, щоб подолати інші переваги Президента. Успіх викликів Конгресу політиці Президента багато в чому залежить від можливості Конгресу зібрати достатню підтримку, щоб перекрити вето Президента. Зокрема, вплив Конгресу на формування зовнішньополітичного курсу США за адміністрації Дж. У. Буша втілюється у законах-дозволах у виділенні фінансування на оборону, а також у дозволах на ведення військових операцій та застосування збройних сил за кордоном.

Список використаних джерел

1. Бессонова М. М. Стратегії національної безпеки США пост-біполярної епохи : головні регіональні виміри загроз американським інтересам / М. М. Бессонова // Гілея : науковий вісник. Збірник наукових праць. – 2013. – Випуск 75 (№ 8). – С. 141–143.
2. Варакса А. Н. Американский конгресс и его роль во внешней политике США / А. Н. Варакса // Вестник СПбГУ. Политология. Международные отношения. – 2017 – Т. 10. Вып. 3. – С. 237–245.
3. Внешняя политика США. Хрестоматия / сост. Д. В. Кузнецов. – Благовещенск : Благовещенский государственный педагогический университет, 2014. – 1058 с.
4. Дудко І. Д. Конгрес у системі зовнішньополітичного механізму США : тенденції постбіполярних часів / І. Д. Дудко // Зовнішні справи. – 2011. – № 9. – С. 9–13.
5. Киссинджер Г. Нужна ли Америке внешняя политика? / Пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. – М. : Ладомир, 2002. – 352 с.
6. Ладний Ю. А. Зовнішня політика президента США Дж. У. Буша (2001–2009 рр.) та її вплив на архітектуру міжнародних відносин : інституціональний вимір / Ю. А. Ладний // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2012. – Вип. XXXIII. – С. 251–255.
7. Рижков М. М. «Grand Strategies» : актуалізація американського досвіду стратегічного планування / М. М. Рижков. – К. : Видавництво «Алькор», 2006. – 247 с.
8. Шаклеина Т. А. Эволюция глобальной стратегии США (2001–2011) / Т. А. Шаклеина // Вестн. Моск. ун-та. Сер. 25. Международные отношения и мировая политика. – 2011. – № 3. – С. 35–58.
9. Шевчук О. В. Механізм прийняття зовнішньополітичних рішень щодо використання військової сили в державницькій практиці США / О. В. Шевчук // Наукові праці : науково-методичний журнал. Сер. Політологія. – 2014. – Вип. 216. Т. 228. – С. 60–64.
10. \$40 Billion Emergency Bill Clears (2001) [Електронний ресурс] // Congressional Quarterly Almanac. – Режим доступу : <https://library.cqpress.com/cqalmanac/document.php?id=cqal01-106-6382-328588>.
11. A bill to authorize the President to exercise waivers of foreign assistance restrictions with respect to Pakistan through September 30, 2003, and for other purposes. S. 1465 (107th) [Електронний ресурс] // GovTrack's New Congressional Misconduct Database. – Режим доступу : <https://www.govtrack.us/congress/bills/107/s1465/text>.
12. Authorization for Use of Military Force. U.S. Public Law 107–40. 18 September 2001 [Електронний ресурс] // US Government Publishing office. – Режим доступу : <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-107publ40/pdf/PLAW-107publ40.pdf>.
13. Caulfield G. W. Player Two Has Entered the Game: The Role of Congress in the Formation of American Foreign Policy during the Presidency of George W. Bush [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Lymaqh13VMEJ:https://www.albany.edu/honorscollege/files/Caulfield_thesis.doc+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua.
14. Congress and Policy Making in the 21st Century / Eds. J. A. Jenkins, E. M. Patashnik. – Cambridge University Press, 2016. – 356 p.
15. Congress Imposes Syria Sanctions [Електронний ресурс] // Congressional Quarterly Almanac. – Режим доступу : <https://library.cqpress.com/cqalmanac/document.php?id=cqal03-835-24326-1083619>.
16. George W. Bush. Address to a Joint Session of Congress and the American People, September, 20, 2001 [Електронний ресурс] // US Department of State. Archive. – Режим доступу : <https://2001-2009.state.gov/coalition/cr/rm/2001/5025.htm>.
17. India Nuclear Deal Goes Forward (2006) [Електронний ресурс] // Congressional Quarterly Almanac. – Режим доступу : <https://library.cqpress.com/cqalmanac/document.php?id=cqal06-1421143>.
18. Johnson T. Congress and U.S. Foreign Policy [Електронний ресурс] / T. Jonson // Council on Foreign Affairs. – 24 January. – 2013. – Режим доступу : <https://www.cfr.org/background/congress-and-us-foreign-policy>.
19. Kronlund A., Makinen T. Topicality of the separation of powers. The US Congress and foreign policy process / A. Kronlund, T. Makinen // FIIA Working Papers 89, August 2015. – 27 p.
20. Mearsheimer J., Walt S. The Israel lobby and US foreign policy / J. Mearsheimer, S. Walt // Middle East Policy. – 2006. – Vol XIII, No. 3. – P. 29–87.
21. National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2008. U.S. Public Law 110-181. 28 January 2008. [Електронний ресурс] // US Government Publishing office. – Режим доступу : <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-110publ181/pdf/PLAW-110publ181.pdf>.
22. National Strategy for Combating Terrorism 2003. – 30 p. [Електронний ресурс] // Central Intelligence agency. – Режим доступу : https://www.cia.gov/news-information/cia-the-war-on-terrorism/Counter_Terrorism_Strategy.pdf.
23. National Security Strategy of the United States of America 2002 [Електронний ресурс] // US Department of State. – Режим доступу : <https://www.state.gov/documents/organization/63562.pdf>.
24. National Security Strategy of the United States of America 2006, March 2006. – 49 p. [Електронний ресурс] // US Department of State. – Режим доступу : <https://www.state.gov/documents/organization/64884.pdf>.
25. President's Address to the Nation (2007) [Електронний ресурс] // The White House. President George W. Bush. – Режим доступу : <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2007/01/20070110-7.html>.
26. The National Strategy For Homeland Security, October 2007 [Електронний ресурс] // US Department of Homeland Security. – Режим доступу : https://www.dhs.gov/xlibrary/assets/nat_strat_homelandsecurity_2007.pdf.
27. Webb J. Congressional Abdication / J. Webb // The National interest. – 2013. – No. 124. – P. 8–15.

С. В. Желиховский,

ДАУ им. Геннадия Удовенка при МИД, г. Киев, Украина

УЧАСТИЕ КОНГРЕССА США ВО ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКЕ АДМИНИСТРАЦИИ ДЖ. БУША-МЛАДШЕГО

В статье осуществлен анализ внешнеполитической стратегии США при администрации Дж. Буша-младшего и участие в формировании и принятии внешнеполитических решений Конгрессом. Особенностью взаимодействия Президента и

Конгресса в США есть определенная зависимость действий в сфере внешней политики главы государства от законодательного органа и наоборот. В частности, в использовании военной силы за рубежом, а также финансировании прежде всего в сфере обороны. Для администрации Дж. Буша-младшего было присуще достижения цели в борьбе с международным терроризмом путем военных операций за пределами США, что воплотилось в комплексном взаимодействии с деятельностью Конгресса. Автор пришел к выводу об определенной взаимозависимости в тандеме Президент-Конгресс за каденции Дж. Буша-младшего, которая имела волнообразную форму – от поддержки Конгрессом действий президента в первом сроке у власти (разрешение на проведение военной операции в Ираке) к определенному его сдерживанию во время второго срока пребывания у власти.

Ключевые слова: США; Дж. Буш-младший; Конгресс США; внешняя политика; Стратегия национальной безопасности.

S.V. Zhelikhovskiy,

Hennadii Udovenko Diplomatic Academy Of Ukraine at the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, Kyiv, Ukraine

PARTICIPATION OF THE US CONGRESS IN THE EXTERNAL POLICY OF GEORGE W. BUSH'S ADMINISTRATION

The article analyzes the US foreign policy strategy under George W. Bush's administration and participation in its formation and adoption of foreign policy decisions by the Congress. The peculiarity of the interaction between the President and Congress in the USA is a certain dependence of actions in the field of foreign policy of the head of state from the legislative body and vice versa. In particular, the use of military force abroad, as well as financing, especially in the field of defense which initiated by president should be permitted by Congress. The administration of George W. Bush was characterized by the achievement of the goal of combating international terrorism through military operations outside the United States, embodied in the integrated interaction with the activities of the Congress. The author came to the conclusion that there was a certain interdependence in the tandem of President George W. Bush and Congress, which had a wave-like form. At the first term in power of George W. Bush as a president, the Congress support the president's actions (the permission to conduct a military operation in Iraq) to some deterrence during the second term of office in power.

Key words: US; George W. Bush; US Congress; foreign policy; US National Security Strategy.

Рецензенти: Наумкіна С. М., д-р політ. наук, професор, ПНПУ імені К. Д. Ушинського;

Семенченко Ф. Г., д-р політ. наук, професор, ХНТУ.